

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת שמות תשפ"ג

"ויצא אל אחיו וירא בסבלותם" - ראשית גדולתו של משה רבינו

תוכן

א' - לצאת אל אחינו / א

ב' - לעודד את אחינו / ג

ג' - לחייך אל אחינו / ה

הביוגרפיה שלא סופרה

למען האמת, איננו יודעים הרבה אודות מהלך חייו של משה רבינו. זוהי נקודה מדהימה - התורה כמעט ואינה מספרת לנו דבר על רוב רובם של חייו של האדם הגדול ביותר שחי אי פעם. היא מספרת מעט על לידתו, והפעם הבאה בה אנו פוגשים אותו בתורה היא כעבור 40 שנה כאשר הכה את המצרי, מה שגרם לו לברוח למדין, ורק כעבור 40 שנים נוספות, בגיל 80, רק אז התורה מתחילה לספר אודותיו. משכך ניתן להבין שהמקרים שכן מתוארים בתורה הינן בעלי משמעות רבה ביותר עבורנו.

אין ספק שבמשך 80 השנים הללו, משה היה עסוק בענייני עבודה וקרבנות אלקים בהיקף שאי אפשר לתארו, ואילו נכתב ספר על תולדות חייו ומעשיו בשנים אלו, היתה לנו תורה שלמה של שלמות המחשבה וההנהגה. אך מתוך כל אותם מעשים גדולים, התורה בוחרת לספר לנו רק על מספר מקרים מועטים, ומשכך, אירועים אלו הינם בעלי משמעות גדולה ביותר. זוהי תורה שמוטל עלינו ללומדה.

ויצא אל אחיו

והנה, אם נתבונן בפסוקי התורה, נבחין מיד כי הדבר הראשון אותו מספרת לנו התורה אודות משה רבינו, המעשה הראשון שעשה כאדם בוגר הוא "וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אָחִיו וַיֵּרָא בְּסַבְלָתָם". מילים אלו הן חשובות ביותר, ולמען האמת היינו יכולים להתמקד וללמוד לנצח נצחים רק את שלושת המילים הללו: "וַיֵּצֵא אֶל אָחִיו". זו היתה תחילת דרכו של משה רבינו, וזוהי הפעולה המודעת הראשונה שהוא עשה, אותה מספרת

א' - לצאת אל אחינו

לא קם כמשה

"וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה" (דברים לד, י) - משה רבינו היה האדם הגדול והשלם ביותר שחי אי פעם. מעולם לא היה ולעולם לא יהיה מי שיגיע למדרגה הנשגבה של "אֲשֶׁר יֵדְעוּ ה' פְּנִים אֶל פְּנִים" (שם). משה רבינו, מוסר התורה, אשר כל תורתנו מושתתת עליו, הוא האדם האחד והיחיד בתולדות האנושות שהשיג את המדרגה של "פָּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ" (במדבר יב, ח).

והנה, דבר פשוט וברור הוא שמשה רבינו לא נבחר על ידי ה' יתברך לשמש כמושיען של ישראל באופן אקראי, אלא היתה סיבה מדוע הוא נבחר לתפקיד מיוחד זה. למעשה, היו בוודאי סיבות רבות, ואנחנו, במיעוט שכלנו, איננו מסוגלים להשיג את כולן, אולם חלק מאותן סיבות הם דברים הנראים לעין ומובנים לכל, ומהם נוכל ללמוד ולקחת מוסר השכל.

והנה, חז"ל גילו לנו שבמשה רבינו היתה את השלמות האנושית של צלם אלקים שיכולה להימצא, ובכלל זה גם מעלות גופניות, וכגון מה שאמרו חז"ל (ברכות נד, ב) שקומתו של משה היתה עשר אמות, וכן מעלות נוספות שהזכירו חז"ל. בוודאי ובוודאי היו בו מעלות ותכונות רוחניות רבות, אולם אם חפצים אנו להבין מה באמת הפך את משה למשה רבינו, ומה אנחנו יכולים ללמוד מחייו, עלינו להתבונן במה שאומרת לנו התורה אודותיו.

לראות אל תוך הסבל

משה רבינו יצא אל אחיו וראה בסבלותם. נשים לב שלא כתוב "וירא את סבלותם" אלא "וירא בסבלותם" - כלומר הוא ראה אל תוך סבלותם. יש הבדל גדול בין לדעת שהשני סובל לבין להביט אל תוך סבלו, כלומר להרגיש יחד איתו את סבלו. משל למה הדבר דומה, לאדם שמנסה לשכנע את אחד העשירים לתרום עבור עניי העיר, שטוב יעשה אם יצליח לשכנע את הגביר לבוא יחד עמו לסיור בשכונות העוני. ניתן להניח שסיור כזה יגרום לצ'ק להיות שמן יותר מאילו הפגישה ביניהם תתקיים במשרד נח וממוזג.

וזה מה שעשה משה רבינו - הוא יצא אל אחיו, ולא הסתפק בלראות את סבלם ואת עבודת הפרך שנאנקו תחתיה, אלא השתתף בצערם והרגיש הרגשה של "יחד" עם אחיו. ליבו כאב לנוכח המראות הקשים שראה, ונפשו דאבה לראות כיצד אחיו נושאים משאות כבדים ומייגעים את עצמם בעבודה קשה ומפרכת, והוא הוזיל דמעות עליהם. כך אומר המדרש (שמות רבה א, כז), "מֵהוּ וַיֵּרָא, שֶׁהָיָה רֹאֶה בְּסִבְלוֹתָם וּבֹכָה וְאֹמֵר, חֲבֵל לִי עֲלֵיכֶם, מִי יִתֵּן מוֹתִי עֲלֵיכֶם".

סיוע בגוף וברוח

אולם משה רבינו לא הסתפק בכך. הוא לא נאנח, בכה, וחזר אל הארמון. הוא לא היה מסוגל לראות אותם נושאים את המשאות הכבדים הללו, והרגיש חובה לסייע להם באופן ממשי. וכך ממשיך המדרש ומתאר כיצד "הָיָה נוֹתֵן כְּתִפּוֹ וּמְסִיעַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶן". משה רבינו סייע בגופו לכל אחד מאחיו היהודים לשאת את משאם הכבד.

אין ספק שהנוגשים המצריים חרדו לנוכח מה שראו עיניהם: "כבוד הנסיך, אין זה מכבודך לסייע לנתינים במלאכתם. אנא, אנא, עזוב את האבנים הללו!" אולם משה לא שעה להפצרותיהם, והמשיך לסייע לאחיו בעבודתם. הוא עמד שם, לבוש בבגדי פאר ומלכות, הלך לצד אחיו המיוסרים והמדוכאים, ונשא יחד עמם את לבני החמר שטינפו את בגדיו.

משה האיר פנים אל אחיו ועודד אותם, ובכך הצית אור חדש בעיניהם! הנה, הנסיך בכבודו ובעצמו יוצא מהארמון ומסייע לנו בעבודתנו! אולי יש תקווה שכעת יחדלו המצרים מלרדות בנו! זו היתה ההתחלה, זה היה האור הראשון של גאולת מצרים. וזו היתה תחילת

לנו התורה. כל מה שמסופר אודותיו עד לאותה נקודה הם דברים שאחרים עשו לו, לא שהוא עשה. הטמינו אותו שלושה ירחים, הניחו אותו בתיבה, הוא נמצא על ידי בת פרעה - כל אלו אינם דברים שמשה עשה, אלא שנעשו לו. מה היתה הפעולה הראשונה שהוא עשה? "ויצא אל אחיו".

חשוב שנבין שלא היתה למשה כל סיבה נראית לעין לצאת אל אחיו המדוכאים. הוא בעצמו היה פטור מעבודת הפרך, ונשאלת השאלה אפוא, מה לו ולעברים העובדים בפרך אי שם מחוץ לארמון? איזה ענין מצא בהם?

נושא בעול

התשובה טמונה במידה מיוחדת במינה שהיתה למשה רבינו אשר נקראת בפי חכמינו ז"ל "נושא בעול עם חבירו" - פירוש תחושת אחריות ונאמנות בלתי מסויגת כלפי אחיו היהודים, הנובעת מטוב לבו ורחמנותו כלפיהם. מי שילמד את מהלך חייו של משה רבינו, יבחין בחוט הזהב הנשזר בכל תולדות חייו - נאמנות בלתי מסויגת לעם ישראל.

אכן, משה רבינו היה מוגן בתוך ארמון המלוכה, ויכול היה לחיות חיים נטולי דאגות. אולם הוא רגש האחריות שסער בו הביא אותו לצאת ולסייע לאחיו, וכמו שפירש רש"י את המילים 'וירא בסבלותם' - נתן עיניו וליבו להיות מצר עליהם. אמו, שנשכרה להיות מנקיתו, היתה לוחשת באוזניו ומספרת לו שהוא בן ישראל. היא היתה מסבירה לו מה הפירוש של להיות יהודי, להיות חלק מהעם הנבחר. יסודות אלו נכנסו אל תוך דמו והפכו להיות חלק ממהותו, ונאמנותו הגדולה לבני עמו לא נתנה לו מנוח. הדבר הפך למטרת חייו! נפשו בערה באש של התלהבות לסייע לבני עמו, והוא שאל את עצמו: "מה בכוחי לעשות על מנת לעזור להם?" אמנם הוא חי בתוך הארמון, אולם דעתו וליבו היו עם אחיו בחוץ.

זו הסיבה שכאשר גדל משה, הוא יצא אל אחיו וראה בסבלותם. יש לשים לב שלא כתוב "ויצא אל העברים" או "ויצא אל בני ישראל", אלא "ויצא אל אחיו". אה! אח זה כבר סיפור אחר! "אלו אחים שלי", כך אמר משה לעצמו. "היהודים שכורעים תחת משאות כבדים וסופגים מכות מהמצרים - הם אחים שלי!"

עידוד לכל

עידוד! זהו נושא חשוב ביותר, כי אין מי שלא זקוק לעידוד! כל אחד ואחד, בכל מעמד שהוא, ישמח לקבל כמה מילות עידוד. אפילו נשיא ארה"ב מחכה לשמוע מילות עידוד. מהנשיא ועד מנקה הרחובות - כל עידוד יתקבל בברכה.

לימוד זה שאנו לומדים כעת הינו חשוב ביותר! מי שרוצה להתקדם לקראת גדולה אמיתית, מי שמשתוקק לקחת את הצעד הראשון אותו לקח משה רבינו, יתן אל ליבו לעודד את כולם.

עידוד מתחיל בבית

כולם צריכים להקשיב לדברים אלו - בני זוג, משפחות, נערים ונערות - כולם צריכים להאזין היטב למה שנאמר כאן, כי למרבה הצער, בבתים רבים עסוקים בני הבית בלעשות בדיוק ההפך. זוהי טרגדיה של ממש, שכן הבית היהודי הוא המסגרת שבה ניתן ליישם את ההנהגה החשובה הזו של לעודד אחרים, בצורה הטובה ביותר. במסגרת המשפחתית עבודה זו יכולה לצמוח ולהתפתח יותר מבכל מסגרת אחרת, ולכן העידוד צריך להיות אחד מהיסודות של הבית היהודי.

כאשר אשה פוגשת את בעלה לאחר שעבר עליו יום ארוך בכולל או במפעל בו הוא עובד, או לחילופין כאשר הבעל שב לביתו ופוגש אשה מותשת ועייפה לאחר יום ארוך עם הילדים והבישולים במטבח - אם רק ישכילו לנדב כמה מילות עידוד לשני, עליהם לדעת כי בזה הם משיגים גדולה ושלמות.

כיצד בדיוק לתת את העידוד הזה - זה כבר נתון לשיקולו של כל אחד ואחד, אולם הצורה הפשוטה והקלה ביותר היא באמצעות מחמאות. לא מספיק לא להתקוטט, להאשים ולזלזל. לצערנו, גם זה נעשה בבתים רבים! ומי שנוהג כן הוא כשלון אחד גדול. יתכן והוא מצליח בתחומים ובחלקים אחרים של עבודת ה', אולם מי שעסוק בלזלזל באחרים, הולך בדרך הפוכה מזו של משה רבינו, ובמו ידיו הוא מאבד את ההזדמנות לעסוק בעבודה הגדולה של עידוד, אותה דורש ממנו השי"ת.

מחמאות לעזר כנגדו

כל אדם נשוי חייב לזכור שלא מספיק לא לבזות! לא מספיק לא לזלזל! צריך להחמיא! יש דרך כל כך קלה לקנות חיי העולם הבא, והיא, לזכור להחמיא לאשה

דרכו של משה, הדרך שעתידה היתה להוביל אותו אל מדרגתו הנשגבה של "לא קם עוד כמשה".

ב' - לעודד את אחינו

הצעד הראשון

והנה זאת עלינו לדעת, שכאשר משה יצא אל אחיו, הוא עדיין לא היה נביא. אין לדעת בדיוק מה היתה מדרגתו, אולם ברור מעל לכל ספק שהוא לא התקרב כלל למדרגה אליה הגיע כעבור ארבעים שנה, שעה שה' דיבר אליו מתוך הסנה.

כיצד הגיע משה רבינו למדרגותיו הנשגבות? כאמור לעיל, איננו יכולים להשיג דבר זה, אך מה שהתורה כן מלמדת אותנו הוא את **הצעד הראשון** שבו צעד משה לקראת גדולתו המופלאה. כאשר משה רבינו פרק את עולם של אחיו מעל כתפיהם השחוחות והעלה אותם על גבי כתפיו הצעירות והחזקות, היה זה הצעד הראשון לקראת המדרגה הנשגבה של "פָּה אֶל פֶּה אֶדְבָּר בו". כך מסיים המדרש הנ"ל: "רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִשְׁה שֶׁשָּׁר מַעֲסָקִיו לְרְאוֹת בְּסִבְלוֹתָם, לְפִיכָּךְ וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹקִים מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה".

אין זה אומר שאם תצאו אל הרחוב ותסייעו לאדם מבוגר לשאת את חבילותיו, זה לבד יהפוך אתכם לאנשים גדולים, אולם מידה זו של "נושא בעול" היא היסוד לכל המדרגות הגדולות בעבודת ה'. הסבא מקלם זיע"א (חכמה ומוסר ח"א מאמר א-ג), מרחיב בענין זה, ומבאר שהתורה מספרת את סיפורו של משה שיצא אל אחיו וראה בסבלותם, כדי ללמדנו שהנושא בעול עם חבירו, כלומר מעודד ומחזק את עמיתו המתמודד עם קשיים ואתגרים, הרי שבזה הוא מכין את עצמו להיות עבד ה'.

חשוב לדעת שכל אחד ואחד מאיתנו יכול להיות כמו משה רבינו. כך כותב הרמב"ם (פ"ה מהלכות תשובה ה"ב): "כָּל אָדָם רָאוּי לוֹ לְהִיטֵב צַדִּיק כְּמִשְׁה רַבֵּנוֹ". הרמב"ם לא כותב שיכול כל אדם להיות **נביא** או **חכם** כמשה - לא כדאי לכם אפילו לנסות זאת, אולם להיות **צדיק** כמשה, להיות **עבד ה'** כמשה, כל אחד יכול לנסות - כי זה אכן אפשרי. והדרך להתחיל במשימה זו היא על ידי לשאת בעול עם חברינו ולעודד את אחינו בני ישראל.

זוהי תפקידה של אשה נבונה. כך אומר שלמה המלך (משלי יד, א), "חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה". אשה חכמה בונה את ביתה באמצעות מילות עידוד **בלבד**. גם אותם דברים שבהם היא רואה צורך לתקן אצל בעלה, הדרך לעשות זאת היא באמצעות תמריץ של עידוד. אם הוא עשה משהו שדומה אפילו במקצת למה שרצית שהוא יעשה, שבחי אותו על כך, ותראי שהוא ינסה לעשות זאת עוד יותר טוב.

מעודד ילדים

חובה זו מוטלת לא רק על בני זוג זה כלפי זה, אלא גם על ההורים כלפי ילדיהם. לעודד ילדים היא מצוה עצומה, וזהו צעד גדול לקראת השלמות שכל אחד שואף אליה. "נושא בעול עם חברו" שייך גם כלפי ילדים. גם להם יש "עול", וגם אם זה לא העול שלך, אך בעיניהם העול שלהם הוא כבד ביותר. ביכולתם של ההורים לסייע לילדיהם ולהקל מעליהם את עולם באמצעות מילות עידוד ונוחם. דעו לכם - ילדים שמקבלים בבית מילות עידוד ומחמאות לומדים טוב יותר, מתנהגים טוב יותר, ובאופן כללי משתפים פעולה ורגועים הרבה יותר.

כמובן שבדברי אלה איני בא לשלול את הצורך בהכאת הילדים. "פאטש" הוא דבר שיש בו מן התועלת, במקום ובזמן הנכון. לאב יש אחריות לחנך את בנו, ו**חובה** עליו להטיל עליהם משמעת, ולא לאפשר להם לגדול פרא. כמובן שבארה"ב של ימינו אסור לומר דברי "כפירה" שכאלה, אולם ל"פאטש" ישנן תועלות מסוימות, אלא שצריך לדעת מתי וכיצד לעשות זאת, וכפי שכבר דובר אצלנו פעמים רבות בעבר.

אולם על פי רוב, לטיפה על הלחי היא האופציה הטובה ביותר. בכוחה של לטיפה נעימה בתוספת מילים של עידוד לחולל פלאים. עידוד הוא דבר חשוב גם בין הילדים לבין עצמם, וצריך להזכיר להם תמיד לעודד זה את זה. נכון שבדרך כלל הם יביטו בך כאילו נפלת מהירח: "לעודד? אצלנו רק מתקוטטים ורבים". אך אתה תמשיך לומר להם כך, כי בסוף זה חודר פנימה.

כשמלמדים ילדים להחמיא אחד לשני ולעודד אחד את השני, והם גם רואים את הוריהם נוהגים כך, הרי שהבית הופך למקום של אושר ועבודת ה'.

מפעם לפעם. זעקה זו עולה מנשים רבות כל כך: "בעלי מעולם - אפילו לא פעם אחת - לא החמיא לי".

אכן, אין לי ספק שהבעל הוא אדם ישר והגון. הוא לא עוסק בזוטות ובדיבורים רדודים, ובעיניו בקשה זו נראית כמגוחכת: "היא הלא יודעת שאני מעריך את מה שהיא עושה, אז למה היא 'משגעת לי את השכל'?" טוען מיודענו. וכך עובר יום ועוד יום, שנה ועוד שנה, ובגלל עקשנותו לחסוך במילים טובות, הוא מחמיץ כל כך הרבה הזדמנויות להפוך לעבד ה'.

יש שחושבים לעצמם שהם יכולים להחליף מילים טובות בתכשיטים יקרים. הם יקנו לאשה תכשיט וזה יספק אותה. אולם זו טעות! לא קיים בעולם יהלום, גם לא היקר ביותר, שיכול לשמח את אשתך. המילים הטובות שלך הם היהלומים שלהם היא משתוקקת! כשהיא מכינה עבורך ארוחת ערב, עליך לעודד אותה ולהחמיא לה. על הבעל **להפליג** בשבחיה של רעייתו, ולא רק בנוגע לכישורי הבישול שלה אלא בעוד תחומים רבים.

אין אדם בעולם שאינו משתוקק למילות עידוד. למה יגרע אפוא חלקה של עקרת הבית? כל אשה יהודיה שמצליחה לנהל את ביתה כראוי - וגם אם היא אינה מצליחה, לפחות היא מנסה - אפשר לשמח אותה ללא כל מתנות. כמובן, אם הבעל זוכר לקנות לה מפעם לפעם מתנה קטנה ובלתי יקרה, נכון לעשות גם את זה, אולם העיקר זה העידוד והמחמאות. לאשה מגיע לקבל מחמאות ושבחים על כל דבר שהיא עושה, וכמו שמתאר שלמה המלך את אשת החיל: "קִמּוּ בְּנִיָּהּ וַיֵּאֲשְׁרוּהָ בַּעֲלָהּ וַיְהִלְהָ".

חכמת נשים

חובה זו מוטלת על האשה לא פחות משהיא מוטלת על האיש, וגם היא צריכה לעודד את בעלה במילים. ישנם גברים שכאשר הם עוברים אירוע מאתגר או תקופה קשה וזקוקים למילות נוחם, הם מרגישים שהם אינם יכולים לשתף את האשה במצוקתם, פן תזרה מלח על פצעייהם. אך זו תפקידה של אשה טובה - להיות אשת סודו של בעלה, ואשה שנוהגת כן, הולכת בדרכו של משה רבינו. עליה לקחת על עצמה את תפקיד המעודדת ולהחליק עבורו את צרותיו: "לא נורא, בקרוב תשכח מהכל". "פלוני לא התכוון למה שהוא אמר. היתה ביניכם איזו אי הבנה". או, "אתה צודק והוא זה שלא בסדר, ואני בטוחה שבקרוב כולם יכירו בכישוריך".

הנוחות שלנו ולצאת אל אחינו, לראות בסבלם. לא רק לראות את סבלם אלא לראות בסבלם, ולחשוב מה אפשר לומר להם כדי להקל מעליהם את הסבל הזה. מי שרוכש לעצמו את המבט הנפלא הזה, ידע נאמנה שהוא צועד לקראת עתיד זוהר של גדולה ושלמות, בעולם הזה ובעולם הבא.

ג' – לחייך אל אחינו

יוזמת החלב

אם תצאו החוצה ותצעדו במורד השדרה, תבחינו שהולכים שם כל מיני אנשים. יש עייפים ויש עצובים, יש מוטרדים ויש מודאגים. חלקם לא הספיקו לאכול ארוחת בוקר והם רעבים, וחלקם צמאים. יש גם כאלו שממש מדוכאים ומיואשים. האמת היא שגם המאושרים שביניהם זקוקים לחיזוק.

נניח ועולה בליבכם התשוקה לנסות וללכת בדרכו של משה רבינו, ולרומם את רוחם של אחיכם היהודים. שמעתם שיחה בנושא, והחלטתם שאתם חפצים ליישם את הדברים הלכה למעשה. מצוין – למה לא?

וכך, גומלת בליבכם ההחלטה לפתוח ביוזמה חדשה. אתם ניגשים לצרכניה השכונתית ורוכשים ארגז של בקבוקי חלב כשר למהדרין. אתם נוטלים עמכם את החלב, יחד עם אריזת כוסות נייר, ובוחרים לכם מיקום מרכזי ברחובה של עיר. שם אתם עומדים במשך מספר שעות ומציעים כוס חלב קר ומרענן לכל אחד מהעוברים ושבים.

כוס חלב הוא דבר נפלא, ומי שאינו נוהג לשתות חלב, כדאי לו להתחיל בזה כאן ועכשיו. החלב מספק לגופנו הרבה חומרים חיוניים כגון סידן שחשוב מאוד לבריאות העצמות והשיניים, וכן עוד כמה וכמה חומרים וויטמינים, המחזקים ומבריאים את הגוף.

כוס החלב שהגשת לאותו עובר אורח אלמוני יורד אל תוך גופו ומעניק לו כח ובריאות. הוא ממשיך לתפקד במשך כל אותו היום בזכות כוס החלב שקיבל

עידוד במוסדות הלימוד

אבל זה לא מסתכם רק בבית. העולם כולו פתוח למילים טובות ומעודדות. ילדים וילדות, בחורי ישיבה ותלמידות סמינרים – כולם זקוקים לעידוד.

אם אתה מחנך – הבט סביבך. תלמידך זקוקים לעידוד שלך. יש תלמידים שלא כל כך מסתדרים, יש עצובים, יש תלמידים שמרגישים שבורים כתוצאה מהמצב בבית. חלקם סובלים מעוני ומחסור. ישנם הסובלים מבעיות בריאות. יש המתקשים בלימודים. הנה לך הזדמנות להפוך למשה רבינו!

עודד גם את חבריך לישיבה. בנות – עודדו נא את חברותיכן בבית הספר או בסמינר. ולא רק את חברותיכן – ישנן בנות רבות כל כך שמרגישות שהן הולכות לאיבוד ומתמודדות עם קשיים. האם אתן מעלות על דעתכן שבכוחן של מספר מילים של עידוד וחיזוק להקל מעליהן את משאן? יש כל כך הרבה הזדמנויות!

חובת העידוד מוטלת גם על תלמיד כלפי רבו. דאג לכבד את המגיד-שיעור ולתת לו הרגשה טובה. לאחר השיעור, גש אליו ואמור לו, "כבוד הרב, נהייתי מאוד מהשיעור היום" – גם אם לא נהנית. בזה אתה מקיים את המצוה של "מעודד ענווים".

לקראת שלמות

כמובן שעבודה זו מוטלת עלינו גם מחוץ לכותלי בית המדרש. בכל מקום – ברחוב, באוטובוס, אם אתם רואים אדם שנראה עצוב ומדוכא, תנו לו כמה מילים מעודדות ומחזקות – אי אפשר לשער את גודלו של מעשה זה.

אין אדם בעולם שנפשו לא תשמח לקבל כמה טיפות של טוב לב. אנו חיים בעולם שבו אין מי שאינו מתמודד עם בעיה כזו או אחרת, אין אדם שלא מטריד אותו ענין מסוים, וכל אדם נהנה ממילה טובה. אם תתן דעתך לכך, תמיד תוכל למצוא מילה טובה לומר לחברך, מילים שבכוחן להרגיע ולחזק, לרפא ולעודד.

זהו הלימוד החשוב אותו אנו לומדים מסיפורו של משה רבינו. תפקדינו בעולם הזה הוא לעזוב את אזור

ניתן להשיג ספרי רבינו בחנויות ספרי קודש ואצל המפיצים:

ספר שערי אורה-ועדי מוסר, ספר לב אביגדור-עבודת האדם בקניני השלמות מכתב יד: קולמוס 072-244-1670
תפילת אביגדור-פירוש וביאור על התפילה מכתב יד: אזל מן השוק

מה עשית ברגע זה. נתת לו תקווה בחייו. הוא מחליט לדחות לעת עתה את תכניותיו, ניגש לדוכן סמוך ורוכש עיתון יומי כדי לנסות שוב לחפש עבודה. החיית אותו! איני מגזים כלל וכלל. אנשים אינם מבינים את גודל חשיבותו של הנושא הזה, ולמרבה הצער נוטים להתעלם ממנו.

והנה אחריו פוסע אדם שמרגיש כעס גדול על הדברים שאמרה לו זוגתו טרם יצא מהבית. הוא הולך ברחוב, ממלמל לעצמו, וחושב על דרכים כיצד ללמד אותה לקח. הוא שקוע עד הראש בצרותיו, והנה לפתע אתה מבזיק לכיוונו חיוך חם ואוהד.

נקודת המפנה

למען האמת, מי שיתבונן על מהלך חייו, ייזכר בחיכים שהוא עצמו קיבל, ושהיו עבורו נקודת מפנה. לעתים האדם עצמו אינו מודע כמה כוחות הוא קיבל מאותם חיוכים!

חשוב עד למאוד שנלמד את הנושא הגדול הזה ונחשוב עליו כל הזמן, שכן הזדמנויות אלו להעניק לחברינו חיוכים שיחזקו אותם וישמחו את ליבותיהם, זמינות עבורנו בכל שעה ובכל מקום. כאשר אתה נכנס אל המשרד בבוקר, אל תיכנס בפנים חתומות ותיגש ישר אל עמדתך. זה גורם לעמיתך לחשוב שאינך מחבב אותם. בעודך חולף על פניהם, שלח חיוך חם ואוהד לכל אחד מהם. אין כל שאלה שזוהי מצוה גדולה, ובהנהגה זו אתה הולך בדרכו של משה רבינו ע"ה.

מה מבקשים מאיתנו? לא מבקשים שנצא החוצה ונעזור לאנשים לסחוב משאות כבדים, וגם לא לחלק כוסות חלב ברחובה של עיר, אלא בסך הכל לחייך! זה כל כך קל, וחשוב הרבה יותר מכוסות חלב. כמה גדולה אפוא תהיה התביעה על מי שממאן להלבין את שיניו לחבירו.

אחד התירוצים המוכרים הוא שפלוני אלמוני שמבקשים ממני לחייך אליו, הוא בעצמו עוטה פרצוף חמוץ כלימון, אך תירוץ זה אינו מתקבל. אכן, אילו היה בא לקראתך כשבידו אֶלָּה כבדה, לא היינו מצפים ממך לומר לו מילה טובה, אך פנים זעופות אינן אֶלָּה, וכל אחד יכול לגייס את כוחות הנפש הדרושים כדי לחייך אל אדם זה. כשאמרו חז"ל (אבות ג, יב), "הוֹי מְקַבֵּל אֶת כָּל הָאָדָם בְּשִׂמְחָה" הם התכוונו גם לאדון חמוץ-פנים, ולמעשה, הוא זקוק לכך יותר מכל אחד אחר.

ממך היום בבוקר. כעת הוא מלא באנרגיה, בריאות ושמחה - בזכותך.

שכרו של "איש החלב"

אם אכן נהגת כך, והענקת מדי יום כוס חלב לכל אדם שחלף על פניך ברחוב, הרי שבזה הפכת לאחד ממטיביה של האנושות, ואין ספק שבעולם הבא תקבל שכר רב על מעשיך. אפילו על כוס אחת מגיע לך שכר, על אחת כמה וכמה אם מזגת מדי יום עשרות כוסות כאלה.

עם כל זאת, אי אפשר לבא בטענות למי שאינו סוחב ארגז של בקבוקי חלב אל נקודת החלוקה ומחלק כוסות לכל עובר ושב. מלבד הטרחה הכרוכה בכך, הרי שזו גם הוצאה לא קטנה. בימינו מחיר החלב האמיר, ובפרט חלב כשר למהדרין. הכל עולה יקר בימינו. אולם אפילו אדם שיש בידו האמצעים והזמן לאמץ הנהגה זו, אך הוא מחליט שלא לעשות כך - האם ניתן לבא אליו בטענות כלשהן? איני יודע. אני עצמי לא נוהג כך, ואני מקווה שלא אתבע על כך.

אך כאן מגיעה הגמרא ומלמדת אותנו כי ישנו דבר שטוב יותר מחלב. אכן - חלב הוא דבר גדול, אולם יש דבר שגדול אף ממנו, דבר שאכן תהיה תביעה על מי שלא יעשה זאת, ואף תירוץ לא יעזור.

טוב יותר מחלב

הגמרא (כתובות קיא, ב) דורשת את הפסוק בפרשת ויחי (בראשית מט, יב), "וְלִבְנֵי שְׁנֵימָן מִחֶלֶב" ואומרת כי "טוב המלבין שינים לחבירו יותר ממשקהו חלב". כלומר, מי שיעמוד באותו מיקום מרכזי, ויחייך אל כל מי שעובר ברחוב, הרי שהוא מועיל להם ולבריאותם יותר ממיועדנו "איש החלב". החיוך נותן להם משהו שהחלב, על כל מעלותיו, אינו מסוגל לתת. ומחזק ומרומם את רוחם, ונותן להם להרגיש שהם שווים. תחושת החום והידידות שמקבל האדם מחיוך נותן לו כח ושמחה, ומשנה אותו לחלוטין.

אי אפשר לדעת מה יכול חיוך אחד לעולל. יתכן והאיש הזה שחייכת אליו זה עתה נמצא במצב נפשי לא פשוט. כבר זמן רב שהוא מחפש עבודה ואינו מוצא, אין לו חברים, הוא מרגיש שאין לו עתיד, ושוקל ליטול את נפשו בכפו ר"ל.

וכך, בעודו פוסע ברחוב עטוף מחשבות נוגות, הוא עובר לידך. במקרה אתם מכירים, ואתה שולח אליו חיוך ידידותי. לפתע עולמו מוצף באור יקרות. אין לך מושג

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

מהי הדרך להגיע להכרה שה' הוא אבינו?

תשובה:

אומר לך משהו שישמע מעט מוזר, אולם זוהי התשובה לשאלתך, וזו הדרך להגיע להכרה זו. מצא לך איזו פינה שקטה, במקום שאף אחד אינו שומע אותך, ואמור בפיו: "אבינו". אמור את זה שוב ושוב, מאה פעמים, עד שלבסוף זה יחדור פנימה.

אמנם זו אינה הדרך היחידה, אולם זו דרך יעילה ביותר. למעשה, לדרך הזו קוראים "לימוד מוסר בהתפעלות" שלימד אותנו מרן הגר"ס זיע"א. חוזרים על מילים מסוימות, מילים המבטאות ערך גדול אותו אנו חפצים להחדיר אל תוך נפשנו, וחוזרים עליהם שוב ושוב. אם נקשיב למה שאנחנו אומרים, הרי שבמשך הזמן המילים יחדרו פנימה. מי שרציני בעבודתו - זו הדרך להצלחה.

בנוסף, כאשר אתה אומר את המילה "אבינו" במהלך התפילה, עצור ותרגם את המילה הזו בראשך. שיטה זו תסייע לך גם כן. אלא שבתפילה בדרך כלל ממהרים כל כך עד שאין זמן לעצור ולחשוב.

בכוחו של חיוך מאיר ומחמם להכניס שמחה בליבותיהם של בני אדם הרבה יותר מאשר כוס חלב. בני אדם זקוקים לחיזוק הזה! ישנם אנשים רבים כל כך שנושאים בליבם כאב גדול, והם זקוקים לחיוך שלך! דרך זו תהפוך את חייך לסיפור של הצלחה!

יאר ה' פניו אליך

כך החל משה רבינו ע"ה את דרכו אל הגדולה - בכך שחיזק ועודד את אחיו והאיר אליהם את פניו - וכך גם אנחנו יכולים להתחיל. הרמב"ם לימד אותנו שכל יהודי יכול להיות צדיק כמשה, והוא יכול לכל הפחות לנסות בכך שיישא בעול עם חבריו, יעודד אותם ויחזק את ליבם.

ברגע שאדם נוהג במידה זו, הקב"ה גומל לו, מידה כנגד מידה, וכמו שאמרו חז"ל (סוטה ת, ב), "במדה שאדם מודד בה מודדין לו" - אבל המדידה עמו לא תהיה במידות שלו אלא במידות של הקב"ה, הגדולות עשרת מונים ממידותינו! מי שמאיר את פניו לאחרים, ה' מאיר את פניו אליו, והארת פניו של הקב"ה מביאה בכנפיה את כל הטוב שבעולם!

שבת שלום ומבורך!

בואו נהיה מעשיים

הצעד הראשון אל השלמות

כולנו שואפים להיות צדיקים כמשה רבינו! הצעד הראשון שהעלה את משה רבינו אל סולם השלמות היה "ויצא אל אחיו וירא בסבלותם". לראות בסבל ובקושי של השני, ולעשות כל שביכולתנו לעזור לו, זה טוב יותר מכוס חלב, וזה מה שיעלה אותנו אל דרך השלמות. השבוע נקפיד בלי נדר לחייך באופן מכון לשלושה אנשים ביום, ונאיר להם את עולמם.

חדש מתורגם מאנגלית

ספר עזרה כבודי

הבטים של השקפה יהודית במסורת הטהורה של העם היהודי ההולכים בעקבות עיני העדה ובהפרכת כל התיאוריות ההזדויות של הכתות, ואת סודו הגדול של העם הנבחר.

חדש מתורגם מאנגלית

ספר אתם עדי

ביאורים ועיונים בספר שמות עם משנתו הסדורה ובהמחשתו המרתקת של הגה"צ ר' אביגדור מילר זצ"ל

אור חדש ממכון 'אור עולם'

מספריו של הגה"צ ר' אביגדור מילר זצ"ל

הפצה ראשית: ספריית גיטלר
02/538-9934 03/579-2612

מכון אור עולם